

ANOTACE

Karel Marek: Obchodněprávní smlouvy

5. aktualizované vydání, Masarykova univerzita, Brno, 2004, s. 316, IBSN 80-210-3371-1

Petr Průcha*

Představovaná monografie vychází z dlouholeté odborné a vědecké práce jejího autora, který se pedagogicky a vědecky dlouhodobě systematicky zabývá problematikou obchodního práva, s bližším zaměřením na tzv. smluvní typy podle obchodního zákoníku. Proto ani anotovaná, či recenzovaná monografie není první takto orientovanou autorovou monografií, naopak je monografií navazující na předchozí autorovy obdobně tématicky zaměřené publikační výstupy. Daná publikace s předmětným zaměřením a názvem byla poprvé autorem publikována v roce 2001, a nyní představovaná monografie je v pořadí již jejím pátým aktualizovaným vydáním, které obdobně, jako všechna vydání předchozí, jež průběžně operativně reagovala na probíhající (či vždy proběhnuvší) změny dané obchodně právní úpravy, taktéž reaguje na nejaktuálnější změny. To potom vedlo k tomu (a nynější pořadí aktuálně přepracovaného vydání to jen potvrzuje), že daná publikace se již dlouhodobě řadí k publikacím v praxi žádaným a vstřícně přijímaným, a ve spojení s tím i příslušně komerčně úspěšným. O tom ostatně svědčí skutečnost, že představované vydání předmětné publikace bylo vyvoláno především skutečností, že předchozí vydání dané publikace byla „rozebrána“, a proto její autor přistoupil k jejímu dalšímu aktualizovanému přepracování.

Z obsahu předmětné publikace vyplývá, že je především věnována jednotlivým smluvním typům druhé hlavy třetí části obchodního zákoníku a nevěnuje se tedy zásadně jiným otázkám obchodního práva. Přesto autor anotované, či recenzované, publikace v předmluvě k dané publikaci výslovně upozorňuje alespoň na jednu výraznou změnu v obecné úpravě obchodních závazkových vztahů, kterou obsahuje stávající znění ust. § 262 odst. 4 obch. zákoníku. Toto ustanovení totiž určuje, že ve vztazích podle § 261 obch. zákoníku a ve vztazích podle § 262 obch. zákoníku se použijí, pokud nevyplývá z tohoto zákona nebo ze zvláštních předpisů něco jiného, ust. třetí části obch. zákoníku na obě strany. Přitom platí, že ustanovení obč. zákoníku nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klau-

zulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele, je však třeba použít vždy, je-li to ve prospěch smluvní strany, která není podnikatelem. Důsledkem toho potom je, že smluvní strana, která není podnikatelem, nese odpovědnost za porušení povinností z těchto vztahů podle obč. zákoníku a na její společné závazky se použijí právě ustanovení obč. zákoníku.

Právně kvalitní obchodněprávní smlouvy jsou, jak autor také sám opodstatněně poznamenává, jedním z rozhodujících předpokladů úspěšně fungující ekonomiky podnikatelských subjektů. S vědomím této skutečnosti také autor přistoupil ke zpracování daného tématu, přičemž jak je z obsahu i způsobu jeho zpracování zřejmé, autorovým cílem bylo vyváženým, srozumitelným a přehledným výkladem příslušných ustanovení obchodního zákoníku napomoci smluvní praxi dotčených subjektů tak, aby jejich výsledná smluvní úprava jak odpovídala zákonu, tak aby také vyhovovala oprávněným zájmům vlastních kontrahentů.

Publikace nejprve zahrnuje, či obsahuje, obecnější úvodní pojednání, které se vztahuje k funkcím právní úpravy na předmětném úseku a dále k pramenům a pravidlům obchodního práva, a to ve spojení s těmi ustanoveními obchodního zákoníku, která určují, čím se mají smlouvy v obchodně závazkových vztazích řídit a v jakém pořadí. Autor přitom pro snazší pochopení této poměrně značně složitě problematiky svůj výklad doplnil zpřehledňujícími schémata.

Těžiště prezentované monografie, při zvoleném obsahovém zaměření, potom dále (jak ostatně bylo již výše poznamenáno) logicky spočívá v postupném pojednání o typových pojmenovaných smlouvách podle hlavy druhé třetí části obchodního zákoníku. Autor přitom do příslušných rozborů a výkladů promítl jak legislativní změny, k nimž došlo nabytím účinnosti tzv. harmonizační novely obchodního zákoníku, provedené zák. č. 370/2000 Sb. k 1. 1. 2001, tak potom změn, jež přinesla tzv. technická novela, a to včetně přihlídnutí k jejímu zrušení Ústavním soudem, jakož i k návazně opětovnému přijetí v podstatě obdobné úpravy, a to vše v rozsahu, v jakém se tyto změny týkaly, či týkají, obchodně závazkových vztahů. Při výkladech jed-

* Doc. JUDr. Petr Průcha, CSc., Katedra správní vědy, správního práva a finančního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno, Nejvyšší správní soud v Brně

notlivých smluvních typů autor důsledně zohledňuje také dopad obecných ustanovení obchodních závazkových vztahů (hlava první třetí části obchodního zákoníku), případně i občanskoprávních vztahů (§ 1 odst. 2 obchodního zákoníku), včetně doporučení pro příslušnou aplikaci ve smluvní praxi. Vlastní autorův výklad je přitom obohacován o poznatky z odborné literatury v četných zdůvodňujících odkazech v textu, které se mj. výrazněji vztahují k problematice již zmíněné tzv. harmonizační novely.

V rámci rozboru a výkladu jednotlivých smluvních typů (*smlouva o prodeji podniku a smlouva o nájmu podniku, smlouva o koupi najaté věci, smlouva o úvěru, licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví, smlouva o uložení věci a smlouva o skladování, kupní smlouva, smlouva o dílo, smlouva mandátní a smlouva komisionářská, smlouva o kontrolní činnosti, smlouvy k zajišťování dopravy a se vztahem k dopravním prostředkům, smlouva o zprostředkování a smlouva o obchodním zastoupení, smlouva o tichém společenství, smlouvy bankovních služeb*) autor věnuje mimořádnou pozornost zejména smluvnímu typu *smlouvy o dílo* (srov. kap. 8 – str. 141 až 187), jejíž úprava, jak známo, je v obchodním zákoníku koncipována velmi rámcově. Zcela oprávněně pak autor provádí kvalifikovaný rozbor aplikace tohoto smluvního typu v rámci přípravy a realizace investiční výstavby (tj. realizace staveb). Komplexní zpracování této složité problematiky, které je svým celkovým obsahem a pojetím v odborné literatuře ojedinělé, je nutno považovat za značný přínos jak pro teorii, tak i pro praxi.

Zvláštní poznámku si mj. zasluhuje i výklad *smlouvy o koupi najaté věci*, ve spojení s nímž se autor také zabývá řešením problematiky leasingové smlouvy, která jako typ není v obchodním zákoníku upravena, avšak leasingové operace typu tzv. finančního leasingu vykazují v zahraničí i u nás v rámci zabezpečování

rozsáhlých investičních potřeb vzrůstající rozvoj. Velmi cenné a instruktivní jsou také rozborové nového typu *smlouvy o nájmu podniku*, který přinesla již novelizace k 1. 1. 2001, včetně výkladu (podstatně doplňujícího) *smlouvy o obchodním zastoupení*.

Při rozboru jednotlivých smluvních typů, tak jak jsou předmětem legislativní úpravy v části třetí, hlavě druhé obchodního zákoníku, autor klade důraz zejména na praktické potřeby jejich výkladu pro uzavírání předmětných smluv, přičemž nepomíjí ani otázky jejich společenské efektivnosti. Ve spojení s tím je obdobně pozitivně třeba vnímat i to, že na četných místech publikace aktuálně odkazuje na nutnost respektování zásad poctivého obchodního styku (srov. kogentní ustanovení § 265 obchodního zákoníku) při zakládání i realizaci smluvních vztahů.

Z formálně technického hlediska je potom na dané publikaci pozitivní to, že je vybavena věcným rejstříkem, který umožňuje snadnou a pohotovou orientaci čtenářů pro potřeby hledání návodu k řešení jednotlivých aktuálních otázek.

Celkový pohled na představovanou publikaci tak ukazuje, že tato monografie, vedle odborného výkladu objasňujícího podstatu a obsah závazkových vztahů upravených obchodním zákoníkem, také formuluje či koncipuje účelná a srozumitelná doporučení pro aplikaci zákonných ustanovení ve smluvní praxi. Proto ji lze plně doporučit k využití nejen pro studijní účely, ale stejně tak i pro praktické využití širokou podnikatelskou praxí. Zejména v tomto směru je danou publikaci možno považovat, a také označit, za zdařilé dílo, způsobilé vybavit smluvní strany obchodně závazkových vztahů potřebnými informacemi pro kvalifikovanou, právně souladnou přípravu, a současně i pro obdobně aspirující realizaci příslušných obchodněprávních smluv.